

**AKADEMIA WYCHOWANIA FIZYCZNEGO
IM. EUGENIUSZA PIASECKIEGO W POZNANIU**

**Filia w Gorzowie Wielkopolskim
Zamiejscowy Wydział Kultury Fizycznej**

Kierunek: Wychowanie fizyczne

KARTA PRZEDMIOTU

Nazwa przedmiotu: **WYCHOWANIE FIZYCZNE SPECJALNE**

Kod przedmiotu: **ZWKF_WF_2_O_C.17_s**

Nazwa jednostki prowadzącej przedmiot/moduł: **Zakład Nauk Biologicznych**

Osoba odpowiedzialna za kartę – koordynator przedmiotu:

dr Justyna Forjasz

Osoby prowadzące przedmiot:

1. dr Justyna Forjasz
2. dr Piotr Wójciak

Data opracowania: **15.09.2020 r.**

1. Podstawowe informacje

Forma studiów	studia stacjonarne			
Stopień studiów	studia drugiego stopnia			
Profil	ogólnoakademicki			
Specjalność	wszystkie			
Rok studiów / semestr	rok 1, semestr 1			
Status przedmiotu	obowiązkowy			
Język przedmiotu	polski			
Forma zajęć	wykład	ćwiczenia	seminaria	inne
Wymiar zajęć	15	15		
Liczba punktów ECTS	2			

2. Cele przedmiotu

C1	Zapoznanie się z podstawową wiedzą z zakresu pedagogiki specjalnej w procesie kształcenia i wychowania osób niepełnosprawnych, programowania i prowadzenia aktywności fizycznej adaptacyjnej, postępowania usprawniającego oraz przewidywania skutków podejmowanej aktywności fizycznej.
C2	Opanowanie praktycznych umiejętności pracy z dziećmi o specjalnych potrzebach. Zapoznanie się z metodyką nauczania wychowania fizycznego z uwzględnieniem wskazań i przeciwwskazań do podejmowanych aktywności fizycznych, rewalidacyjną i integracyjną rolę wychowania fizycznego w pracy z uczniem z zaburzeniami rozwojowymi i niepełnosprawnościami.

3. Wymagania wstępne w zakresie wiedzy, umiejętności i innych kompetencji:

- znajomość podstawowych zagadnień z zakresu pedagogiki oraz metodyki wychowania fizycznego, doboru metod nauczania wychowania fizycznego do poziomu sprawności oraz umiejętności uczniów,
- znajomość podstawowych wiadomości z anatomii oraz fizjologii człowieka w celu szukania różnic w budowie i funkcjonowaniu organów oraz układów w różnego rodzaju zaburzeniach rozwojowych.

4. Efekty uczenia się w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych:

Symbol	Efekty uczenia się dla przedmiotu Po zrealizowaniu przedmiotu student:	Odniesienie do efektów uczenia się dla programu studiów	Odniesienie do charakterystyk II stopnia Polskiej Ramy Kwalifikacji (poziom 7)
EK1	posiada wiedzę z zakresu pedagogiki specjalnej w procesie kształcenia i wychowania osób z niepełnosprawnościami i zaburzeniami rozwojowymi, problemów psychospołecznych osób z różnymi dysfunkcjami oraz potrafi je rozpoznać i interpretować.	A1_W2 A1_W6 A1_U10 A1_K1	P7S_WG P7S_UW P7S_KK

Symbol	Efekty uczenia się dla przedmiotu Po zrealizowaniu przedmiotu student:	Odniesienie do efektów uczenia się dla programu studiów	Odniesienie do charakterystyk II stopnia Polskiej Ramy Kwalifikacji (poziom 7)
EK2	potrafi omówić i wdrożyć różne metody pracy, programować i prowadzić aktywność fizyczną adaptacyjną, podtrzymywać sprawność osób z różnymi dysfunkcjami, przewidywać skutki różnego rodzaju zaburzeń, krytycznie ocenić zastosowane metody i zweryfikować ich zasadność.	A1_W2 A1_W6 A1_U7 A1_U10 A1_K1 A1_K13	P7S_WG P7S_UW P7S_KK P7S_KR

5. Treści programowe

WYKŁADY		
Lp.	Tematyka zajęć Opis szczegółowych bloków tematycznych	Liczba godzin
W1	Wychowanie fizyczne specjalne – omówienie treści przedmiotu, podstawowe definicje i pojęcia zakresu pedagogiki specjalnej i wychowania fizycznego specjalnego.	2
W2	Metody i formy pracy z dziećmi o specjalnych potrzebach edukacyjnych.	2
W3	Dziecko z niepełnosprawnością w terapii pedagogicznej. Edukacja seksualna. Rola rodziców w pracy z dziećmi o specjalnych potrzebach.	2
W4	Wychowanie fizyczne dzieci niepełnosprawnych ruchowo i przewlekle chorych.	2
W5	Edukacja włączająca w szkole. Specjalne potrzeby edukacyjne.	2
W6	Sport osób z niepełnosprawnością intelektualną – Olimpiady Specjalne.	2
W7	Rola turystyki i rekreacji osób niepełnosprawnych.	2
W8	Organizacje sportowe w rewalidacji osób niepełnosprawnych.	1
Razem		15
ĆWICZENIA		
Lp.	Tematyka zajęć Opis szczegółowych bloków tematycznych	Liczba godzin
ĆW1	Tyflopedagogika – definicje, przyczyny oraz klasyfikacja. Rozwój fizyczny niewidomych. Rola i charakterystyka lekcji wf dla niewidomych i niedowidzących.	2
ĆW2	Surdopedagogika – definicje, przyczyny oraz klasyfikacja. Rozwój psychofizyczny głuchych. Rola nauczyciela w procesie nauczania ruchu oraz mowy na zajęciach wf.	2
ĆW3	Oligofrenopedagogika - definicje, przyczyny oraz klasyfikacja niepełnosprawności intelektualnej, Rozwój fizyczny, rola aktywności ruchowej dziecka niepełnosprawnego intelektualnie.	2
ĆW4	Edukacja i terapia osób ze spektrum autyzmu.	2
ĆW5	Diagnoza funkcjonalna. Ocena możliwości i potrzeb dziecka o specjalnych potrzebach. Planowanie i dokumentowanie zajęć.	2
ĆW6	Niedostosowanie społeczne – pojęcia, etiologia, metody pracy.	2
ĆW7	Sport osób niepełnosprawnych.	1

ĆW8	Zaliczenie przedmiotu.	2
Razem		15

6. Metody dydaktyczne

M1	Prezentacja multimedialna.
M2	Wykład problemowy.
M3	Metoda projektów.
M4	Praca w zespołach.

7. Obciążenie pracą studenta

Forma aktywności	Średnia liczba godzin na zrealizowanie aktywności
Godziny kontaktowe z nauczycielem akademickim, w tym:	
Godziny wynikające z planu studiów	30
Godziny bez udziału nauczyciela wynikające z nakładu pracy studenta, w tym:	
Przygotowanie się do zajęć	7
Przygotowanie metody pracy dla dziecka z dysfunkcjami	8
Przygotowanie do zaliczenia	5
Sumaryczna liczba godzin dla przedmiotu wynikająca z całego nakładu pracy studenta	50
Sumaryczna liczba punktów ECTS dla przedmiotu	2

8. Metody oceny

a. Ocena formująca

F1	Zadanie projektowe – metody pracy z dzieckiem z dysfunkcjami.
----	---

b. Ocena podsumowująca

P1	Zaliczenie z treści omawianych na zajęciach.
----	--

c. Warunki zaliczenia przedmiotu

- obecność na zajęciach zgodnie z regulaminem studiów;
- opracowanie metod pracy z dzieckiem o specjalnych potrzebach;
- pozytywna ocena z zaliczenia.

9. Kryteria oceny

Efekt uczenia się EK1	
na ocenę 2	Student nie opanował wiadomości z pedagogiki specjalnej dot. kształcenia i wychowania osób niepełnosprawnych, programowania i prowadzenia aktywności fizycznej adaptacyjnej, postępowania usprawniającego oraz przewidywania skutków podejmowanej aktywności fizycznej. Nie zna podstawowych pojęć omawianych na zajęciach, nie orientuje się w problematyce przedmiotu. Student nawet

	przy dużej pomocy nauczyciela nie potrafi omówić zagadnień dotyczących rozwoju dzieci o specjalnych potrzebach, nie zna rodzajów dysfunkcji, niepełnosprawności, nie potrafi korzystać ze źródeł wiedzy. Student nie włącza się i nie angażuje się do realizacji zadań, swoim zachowaniem przeszkadza innym w realizowaniu zadań.
na ocenę 3	Student zna momenty krytyczne w rozwoju dziecka o specjalnych potrzebach. Potrafi wymienić rodzaje niepełnosprawności intelektualnych i fizycznych, dysfunkcji i zaburzeń, wymienić zasady i metody pracy z dziećmi o specjalnych potrzebach, z pomocą podręcznika potrafi je opisać oraz omówić zasady diagnozy dziecka. Posiada ogólną wiedzę z zagadnień dotyczących terapii osób ze specjalnymi potrzebami. Student postępuje zgodnie z zasadami i normami społecznymi i etycznymi, utrwała nawyki pracy w zespole, dyskutuje w zakresie przyswojonej wiedzy.
na ocenę 4	Student omawia etapy rozwoju dzieci o specjalnych potrzebach. Potrafi omówić rodzaje niepełnosprawności intelektualnych i fizycznych, dysfunkcji i zaburzeń rozwojowych. Zna podstawowe zagadnienia diagnozy, potrafi wskazać zasadność i rolę zastosowanych metod i form w terapii. Potrafi analizować dokumenty związane z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego. Student rozwija i utrwała dobre nawyki pracy z wykorzystaniem przyswojonej wiedzy w celu uzyskania lepszej jakości pracy. Potrafi udzielić wskazówki dotyczące pracy z dzieckiem, z uwzględnieniem indywidualnych potrzeb i predyspozycji.
na ocenę 5	Student szeroko omawia momenty krytyczne w rozwoju pod kątem wystąpienia symptomów niepełnosprawności, zna specyfikę różnych niepełnosprawności i zaburzeń rozwojowych, potrzeby i trudności. Potrafi samodzielnie zdobywać wiedzę korzystając z różnych źródeł. Student potrafi zaproponować rozwiązanie złożonych problemów zawodowych, z uwzględnieniem oceny i diagnozy dziecka ze specyficznymi potrzebami. Potrafi analizować dokumenty związane z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego. Student rozwija i utrwała dobre nawyki pracy z wykorzystaniem przyswojonej wiedzy w celu uzyskania lepszej jakości pracy. Student rozumie potrzebę i możliwości wykorzystania wiedzy w ustawicznym dokształcaniu się. Potrafi formułować wskazówki dla grup społecznych związane z pracą z dziećmi o specjalnych potrzebach, uwzględniając indywidualne potrzeby i możliwości dziecka w doborze metod pracy terapeutycznej.
Efekt uczenia się EK2	
na ocenę 2	student nie posiada praktycznej znajomości metod pracy z osobami z niepełnosprawnościami i zaburzeniami rozwojowymi, nie rozumie potrzeby stałego uaktualniania swojej wiedzy. Student nawet przy dużej pomocy nauczyciela nie potrafi wymienić metod i zasad pracy z dziećmi, sposobów oceny i diagnozy dziecka z niepełnosprawnościami, nie potrafi korzystać ze źródeł wiedzy. Student nie włącza się i nie angażuje się do realizacji zadań. Niezadawalająca wiedza i poziom opanowania kompetencji społecznych: nie potrafi zaprogramować pracy z dzieckiem, nie umie przeprowadzić diagnozy oraz wykorzystać wiedzy do doboru środków i metod pracy, nie potrafi krytycznie ocenić własnych i cudzych działań oraz dokonać weryfikacji proponowanych rozwiązań. Nie potrafi odtworzyć typowych rozwiązań, nie potrafi rozwiązywać zadań praktycznych o podstawowym stopniu trudności, nie potrafi korzystać ze źródeł wiedzy. Student nie przygotował konспекtu zajęć z dziećmi o specjalnych potrzebach.
na ocenę 3	zna zasady i metody pracy z dziećmi i młodzieżą z niepełnosprawnościami i zaburzeniami rozwojowymi, posiada umiejętność organizacji zajęć z dziećmi, potrafi na podstawowym poziomie zaprogramować metody pracy z dziećmi o specjalnych potrzebach oraz wykorzystać wyniki diagnoz do doboru metod i środków pracy, potrafi krytycznie ocenić własne i cudze działania oraz dokonać weryfikacji proponowanych rozwiązań. Student potrafi z pomocą nauczyciela dobrać metody

	i formy pracy. Przygotował samodzielnie metodę pracy dla dysfunkcji, uwzględniający podstawowe rozwiązania. Student postępuje zgodnie z zasadami i normami społecznymi i etycznymi, utrwała nawyki pracy w zespole. Student potrafi proponować rozwiązanie typowych problemów zawodowych. Student rozwija i utrwała dobre nawyki pracy z wykorzystaniem przyswojonej wiedzy w celu uzyskania lepszej jakości pracy. Potrafi udzielić wskazówki dotyczące zastosowanych metod w pracy z dziećmi o specjalnych potrzebach, ukazując ich wpływ różnych obszary rozwoju dziecka.
na ocenę 4	student posiada wiedzę i umiejętności praktyczne w zakresie pedagogiki specjalnej, rozumie potrzebę pogłębiania swojej wiedzy w tym zakresie. Potrafi samodzielnie przeprowadzić diagnozę, dobrać metody pracy i środki w zależności od potrzeb dziecka, wyznaczyć jego mocne i słabe strony w rozwoju. Zna pojęcia dotyczące metod terapeutycznych, potrafi je samodzielnie dobrać do potrzeb dziecka. Korzystając z norm rozwojowych potrafi ocenić potrzeby dziecka. Student rozwija i utrwała dobre nawyki pracy z wykorzystaniem przyswojonej wiedzy w celu uzyskania lepszej wydajności i jakości pracy. Potrafi udzielić wskazówki dot. metod, zasad i środków pracy z dziećmi o specjalnych potrzebach oraz wskazówki dotyczące indywidualnego ich doboru. Student przygotował metodę pracy z dziećmi o specjalnych potrzebach, z uwzględnieniem właściwych metod i środków pracy. Potrafi samodzielnie przeprowadzić zajęcia terapeutyczne.
na ocenę 5	posiada wiedzę o metodach, zasadach i formach pracy z dziećmi niepełnosprawnymi z zaburzeniami rozwojowymi i potrafi ją zastosować w praktyce. Zna pojęcia dotyczące oligofrenopedagogiki., surdopedagogiki, tyflopädagogiki, spektrum autyzmu, niedostosowania społecznego i niepełnosprawności ruchowej. Potrafi wyznaczyć wiek biologiczny; ocenić opóźnienie w rozwoju, mocne i słabe strony dziecka. Student potrafi zaproponować rozwiązanie złożonych problemów zawodowych, doboru metod i środków do pracy z dziećmi o specjalnych potrzebach. Potrafi formułować wskazówki dla grup dzieci o specjalnych potrzebach, uwzględniając indywidualne potrzeby i słabe strony, schorzenia i sprzężenia. Potrafi zaprogramować diagnostykę dziecka oraz wykorzystać wiedzę do właściwego doboru środków i metod pracy. Potrafi krytycznie ocenić własne i cudze działania oraz dokonać weryfikacji proponowanych rozwiązań. Potrafi samodzielnie zdobywać wiedzę korzystając z różnych źródeł i wykorzystać poznane metody pracy z dziećmi; rozumie potrzebę stałego uaktualniania swojej wiedzy w tym zakresie. Student przygotował metodę pracy z dziećmi o specjalnych potrzebach, z uwzględnieniem nowoczesnych metod i środków pracy oraz indywidualnych możliwości i potrzeb dziecka. Potrafi samodzielnie przeprowadzić zajęcia terapeutyczne.

10. Macierz realizacji przedmiotu

Efekty uczenia się	Odniesienie do efektów uczenia się dla programu studiów	Cele przedmiotu	Treści programowe	Metody dydaktyczne	Sposoby oceny
EK1	A1_W2, A1_W6, A1_U10, A1_K1	C1	W1-W8 ĆW1-ĆW7	M1-M4	P1, F1
EK2	A1_W2, A1_W6, A1_U7, A1_U10, A1_K1, A1_K13	C1, C2	W1-W8 ĆW1-ĆW7	M1-M4	P1, F1

11. Wykaz piśmiennictwa

a. Piśmiennictwo podstawowe

1.	Bolach E., Kawczyński A. (red.), <i>Adaptacyjna aktywność fizyczna</i> , Agencja Usługowo-Handlowa „AGIW”, Wrocław 2017.
----	--

2.	Morgulec-Adamowicz N., Kosmol A., Molik B. (red.), <i>Adaptowana aktywność fizyczna dla fizjoterapeutów</i> , Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2015.
3.	Sowa J., <i>Pedagogika specjalna w zarysie</i> , Wydawnictwo Oświatowe FOSZE, Rzeszów, 1997
4.	Speck O., <i>Niepełnosprawni w społeczeństwie: podstawy ortopedagogiki</i> , Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, Gdańsk 2005.
5.	Łobożewicz T. (red.), <i>Turystyka i rekreacja ludzi niepełnosprawnych</i> , Wydaw. Wyższej Szkoły Ekonomicznej, Warszawa 2000.
6.	Red. Dykcik W., Szychowiak B., <i>Nowatorskie i alternatywne metody w teorii i praktyce pedagogiki specjalnej</i> , UAM Poznań, 2001.
7.	Smith D., <i>Pedagogika specjalna</i> , tom 1 i 2, Warszawa 2009.
8.	Dykcik W., <i>Pedagogika specjalna</i> , UAM, Poznań 1997–2009.
9.	Skorek E. M., <i>Terapia pedagogiczna</i> , tom 1 i 2, Oficyna Wydawnicza „Impuls”, Kraków 2005.

b. Piśmiennictwo uzupełniające

1.	Zwierzchowska. A., <i>Biomedyczne i pedagogiczne podstawy rozwoju i oceny dziecka specjalnych potrzeb edukacyjnych</i> , AWF Katowice 2015.
2.	Bahrynowska-Fic J., <i>Właściwości i metodyka ćwiczeń fizycznych oraz sport inwalidzki: podręcznik dla medycznych studiów zawodowych wydziałów fizjoterapii</i> , Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 1999.
3.	Brzeziński W., <i>Wychowanie fizyczne specjalne</i> , Wydawnictwo Naukowe US, Uniwersytet Szczeciński, Szczecin 1998.
4.	Gawlik K., Zwierzchowska A., <i>Wychowanie fizyczne niewidomych i słabo widzących</i> , Wydawnictwo AWF w Katowicach, 2004.
5.	Marchewka A., <i>Wychowanie fizyczne specjalne</i> , Wydaw. AWF w Krakowie, Kraków 1999.
6.	Wyczęsany J., <i>Pedagogika upośledzonych umysłowo, wybrane zagadnienia</i> , Oficyna Wydawnicza „Impuls”, Kraków 2007.

12. Zatwierdzenie karty przedmiotu do realizacji

.....

(miejscowość, data) (kierownik zakładu) (dziekan wydziału)

Przyjmuję do realizacji (data i podpisy osób prowadzących przedmiot)